UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CCII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96538

Visual Library

di, dato ꝙ in aliquibus circunſtantijs, & qualitatibus diſcordent per plura, quæ ſupra allegaui. ¶ Nō obſtat, ꝙ teſtes examinati pro parte illorum de Oſſano, & aliorum litis conſortū dicantur deponere nō uerisimilia, ergo eis nō eſt credēdū, d.l. ob carmen, §.1. quia reſpōdetur, ꝙ ex quo fuerunt examinati cū tormentis, & maximè dictus Bartholomeus, eis credendū eſt, ut in d.l. ob carmen. Præterea q̃d uerisimilitudini repugnat, ſi ipſe teſtes dicāt, Cæſarinū fuiſſe interfectum à quodam milite do. Ioannis? cur enim uerisimilius eſt ipſum fuiſſe interfectum à Bernardino, quā ab uno milite? immò uerisimilius eſt, ꝙ fuerit interfectus ab iſto milite, quam à Bernardino, q̃ erat uir bonus, & nō ſolitus hęc facere, veluti de eius bona fama, & cōditione probatū fuit. Nec obſtat, ꝙ iſtud nō ſit uerisimile, propterea quod Bernardinus ſe contrarium confeſſus fuit, qm̃ reſpōdetur, † ꝙ ſæpe contingit aliquē uel per errorem, uel per falſitatē confeſſum fuiſſe homicidiū, & crimen, & ꝓpter eius confeſſionē debere puniri, & tn̄ cōtrarium ſit uerius, & de eius innocentia cōſtare, & probari poſſit, & ita iura admittunt, l. inde neratius in fi. ff. ad l. aquil. l. 1. §. ſi quis ultro uſque ad finem, ff. de quæſt. & ſupra ſæpe dixi: & ſic teſtes deponētes ꝯtrariū eius, q̃d quis fuit confeſſus, ad docendum de errore confeſſionis dicuntur uerisimilia deponere, quod & iura, & doct. admittunt. ¶ Nec aduerſatur, ſi diceretur, ꝙ ꝯfeſſio Bernardini habet uim duorū teſtiū, qm̃ licet ꝯfeſſio non ſit probatio, eſt tn̄ releuatio ab onere probādi, & ideo dr̃ maior probatio, quam aduerſæ partis cōfeſſio, quæ æquipollet nedū duobus, ſed ēt pluribus teſtibus, ad tradita per Bal. & alios in rub. C. de ꝓba. & per doct. maximè Mod. in rub. extra, eo. ti. & ſic Narnus alius teſtis coniūctus cōfeſſioni Bernardini ſupplet numerū ſaltem triū teſtium, quibus poſtea plures alij teſtes de auditu deponētes adminiculantur, ergo illis ſtandum eſt, tanquam plures ſint numero illis, qui depoſuerūt ad fauorē illorū de Oſſano, qui tamen duo fuerunt, uidelicet Bartholomeus, & Benedictus, arg. tex. cum gl. ibiq́; doct. Bar. & Alex. in d.l. ob carmē, §.1. & not. in c. cū Ioannes de fide inſtrum. Quoniā his omnibus rn̄detur, ꝙ † cōfeſſio Bernardini habet uim duorū, uel pluriū teſtiū cōtra ipſum, & non contra alios, quia confeſſus hr̃ pro iudicato, ſeu pōt ex ſua cōfeſſione iudicari, l. qui ſentētiam, C. de pœnis, l. 2. C. quorum appell. nō recipi. d.l. 1. §. ſi quis ultro, ff. de quæſt. Sed cōtra alios, aon habet uim niſi unius teſtis, & uix, quia cōfeſſio nocet cōfitenti, & nō alij, ut habetur in c. fi. per gl. de confeſſ. c. 1. cū ibi not. eo. tit. cū ſi. ſupra allegatis: Item illud uerū eſt, ſi de errore, uel falſitate eius non conſtaret per prædicta. ¶ Non obſtat, ꝙ plures fœminę examinatæ, quāuis nō probēt propterearum cōſanguinitatē, tamē coadiuuāt alias probationes, & maximè cum ſimus in ijs, quæ ſunt difficilis probationis, quia reſpondet̃ primo ꝙ adminiculatur quoad faciendum indiciū, & præſumptionem ad inquirendū, uel torquēdum, non autem quoad cōdemnādum de crimine, argumento eorū, quæ volunt Abb. Anto. & alij in c. 1. de confeſſis, doct. in l. repeti, §. 1. ff. de quæſt. ubi tāgunt, an teſtis, qui non debuit examinari, examinatus faciat indicium, & præſumptionē. Præterea † ex uehementi præſumptione, & ex indicijs indubitatis non pōt quis de crimine grauiter, ſeu corporaliter cōdemnari, c. literas de præſump. Paul. de Caſt. in l. fi. C. de proba. Adde, ꝙ nō ſumus in ijs, quæ ſunt difficilis ꝓbationis, cum hæc fuerint facta pnblicè, & notoriè, arg. tex. cum ibi no. per doct. in c. tertio loco de probatio. & per Alex. in conſil. 176. in 2. uolu. qui dicit, requiri, ꝙ per alios teſtes probetur nos eſſe in caſu, in quo aliæ probationes propter difficultatē haberi non poterant. Et hæc quoad præſentem conſultationem dicta ſufficiant. Laus Deo.

SVMMAE.

1 *Offendere quando quis dicatur, & num. 25.*

2 *Ex ſolo mandato de offendendo quis offendit, quod declaratur infra, num. 26.*

3 *Occideri aliquem, & alteri ſimpliciter data, vel promiſſa pecunia mandare, vt occidat, etiam nō ſequuto homicidio quoad pœnam incurrendam à iure æquiparantur, ſed non, quoad offenſionem, num. 27.*

4 *Re, verbo, opere offendi, vel iniuriam pati quando quis dicatur, & num. 10.*

5 *Promiſſio oīs, & ſtipulatio pœnalis dicitur cōcipi ſub cōditione.*

6 *Conditiones voluntariæ debent verè, & propriè, non autem impropriè, nec per æquipollens adimpleri, maximè cum ſunt appoſitæ in ſtipulationibus pęnalibus.*

7 *Offenſa ſtrictè & propriè ſumpta intelligitur in promiſſione de non offendendo ſub pęna.*

8 *Offenſa propriè quæ dicatur ad hoc, vt quis teneatur ad pęnam ex promiſſione de non offendendo ſub pœna.*

9 *Argumentum à ſufficieuti partium enumeratione eſt in iure validiſſimum.*

10 *Iniuria, & offenſio quot modis fiat.*

11 *Ope iniuria inferri quomodo dicatur ad hoc, vt iniuriarum actio competat.*

12 *De ope vt quis teneatur, requiritur, quòd ad actum fuerit peruentum cum auxlio.*

13 *Opera quomodo inferatur iniuria.*

14 *Ex mandato de offendendo, vel iniuriando ad hoc, vt actio iniuriarum contra mandantem competat, quid requiratur.*

15 *Ex mandato ſimplici non ſequuta iniuria actualiter quis non tenetur.*

16 *Opē præſtans ex delicto obligatur tunc, cum delictum perficitur.*

17 *Offenſus quis non dicitur ex ſimplici mandato, conductione, ope, vel opera, niſi actualiter fuerit ſequuta offenſa.*

18 *Conatus, ſeu affectus hodie non punitur, niſi ſequuto effectu, ſaltē ex generali cōſuetudine, vel ex generali diſpoſitione ſtatutorū.*

19 *Pęnæ perſonales requirunt actum conſumatum, pęnæ autem minores etiam inchoatum, & quando dicatur inchoari.*

20 *Conſilio, perſuaſione, & inſtigatione quomodo iniuria, & offenſio fiat.*

21 *De conſilio, et perſuaſione quis non tenetur, niſi ſequuta iniuria.*

22 *Offenſa in ſtipulatione pœnali, & promiſſione de non offendendo quomodo intelligatur.*

23 *Offenſa perſonæ, & offenſa in perſonam quæ dicatur.*

24 *Statutum faciens in caſu fauorabili mentionem de offenſo comprehendit offenſum etiam in rebus, ſeu circa res.*

28 *Non offendi ab aliquo dici poßum, etiam ſi is contra me commiſerit maleficium.*

29 *Offenſio multipliciter capitur.*

30 *Fideiuſſores tenentur ad pęnam pro alio promiſſam de non offendendo, quando offenſio propriè, vel propriiſſimè facta eſt, non autem impropriè.*

31 *Etiam ſi principalis ex illa offenſa impropriè puniretur.*

32 *Statuto ſtāte, quòd pater teneatur ſoluere condemnationem pro delicto filij, & alio ſtatuto diſponente, quòd contra delinquentem contumacem poſſit de crimine procedi, & contumax pro confeſſo habeatur, ſi filius committens delictum fuerit in contumaciam condemnatus, pater ad ſoluendam condemnationem cogi poteſt:*

De quo plenè videas nu. 38.

33 *Pater, qui ex forma ſtatuti tenetur pro filio condemnationem ſoluere, æquiparatur propriè fideiußori iudicatum ſolui.*

34 *Fideiuſſor iudicatum ſolui tenetur ex ſententia lata contra principalem etiam abſentem, & contumacem.*

35 *Promittens pro alio pęnam ſoluere in caſu offenſionis æquiparatur fideiuſſori iudicatum ſolui: Contra nu. 40. & 49.*

36 *Fideiuſſor iudicatum, ſolui vel totius cauſæ acceptus in iudicio,*

reo

reo principali quomodocunq; condemnato, ipſe etiam cenſeatur condemnatus, & abſq; alio proceſſu contra eum exequutio ſententiæ fieri poteſt.

37 *Promiſſio pœnæ pro alio in caſu offenſionis dicitur iudicialis, & non conuentionalis: Declaratur infra nu. 50.*

38 *Ad pœnā quādo quis tenetur ex delicto alterius, uel ex diſpōne ſtatuti, vel ex promiſſione, et cōuentione, an et quādo reo principali etiā in contumaciā condemnato, & ipſe cenſeatur condemnatus, & contra eum ſententiæ exequutio fieri poßit:*

39 *Et quando promiſſio pœnæ pro alio æquiparetur promiſſioni, & obligationi iudicatū ſolui, & quando non, & nu. 45. & 47.*

41 *Sententia contra præſentem lata parat actionem contra alium, ſecus lata contra abſentem.*

42 *Probatio ex contumacia contra reum delinquentem perſonam ipſius rei non egreditur.*

43 *Confeſſio inducta ex contumacia dicitur ficta, & ultra perſonam contumacis non extenditur.*

44 *Conditionalis diſpoſitio tunc ſortitur effectum, cum verè conditio extiterit.*

46 *Promiſſio, & obligatio prætoria iudicialis, & Promiſſio conuentionalis quæ dicantur.*

48 *Cōfeſſio ficta principalis delinquentis nō nocet illi, qui opē tulit.*

49 *Promiſſio, & fideiuſſio quæ dicatur æquiparari promiſſioni, & fideiuſſioni iudicatum ſolui.*

50 *Stipulatio iudicialis prætoria, & iudicialis nō prætoria quæ ſint.*

51 *Promiſſio, & ſtipulatio de non offendendo dici poteſt iudicialis non prætoria.*

EPITOME.

FACTA promiſſione, ſiue fideiuſſione per aliquē, ꝙ Titius non offendet, nec cōſentiet offendi re, uerbo, uel opere Caium ſub certa pœna in caſu ꝯuētionis, & offenſionis, ſi Titius pecunia aliquē ꝯduxerit, eiq; mādauerit, ut Caium iterficiat, nullo ſequuto effectu, is, qui pro Titio promiſit, ut ſupra, ad pęnā ſoluēdā cogi nō poteſt, quāuis mādatarius, & pecunia conductus decapitatus fuerit, & Titius in contumaciam capite bannitus, atque damnatus.

Fideiuſſor alicuius in ꝓmiſſione facta de nō offendendo nō tenetur, neque ad pęnā ſoluendā cōpelli pōt, reo principali in ꝯtumacia bānito, & ꝯdēnato.

CASVS CONSILII.

PRo Roberto de Lombardis tanquam principales Mathæus, & Gaſpar de Auro, nec nō Albertus de Gipſo promiſerunt, præfatū Robertion nō offenſurum, nec conſenſurum offendi re, uerbo, uel opere Herculem pictorem, & in caſu cōtrauētionis, uidelicet ſi dictus Robertus offēderit, uel conſenſerit offendi re, verbo, vel opere dictū Herculem, ipſi loco pœnæ promiſerunt ducatos quingentos auri, ēt ut principales ſe obligando ad omnes pœnas ſtatutarias, illisq́; ſe ſubijciendo, ut in inſtrumento dictæ promiſsionis latius continetur. Poſtea, ut aſſeritur, Robertus ipſe pecunia conduxit nonnullos, illisq́; mandauit, ut dictum Herculem interficerēt, nec alius ſequutus fuit effectus, & conſequenter tàm Robertus, quàm mandatarij pecuniam recipiētes crimen atrox aſſaſſinatus, de quo in c. 1. de homici. in 6. incurrerunt, & ob tale delictū unus ex mandatarijs fuit decapitatus, Robertus uerò in eius contumaciam tanquam aſſaſſinus capite bannitus. Quibus ſtantibus de duobus dubitatur, primum eſt, an Robertus dicatur Herculem offendiſſe, uel conſenſiſſe, ut offenderetur, taliter, ꝙ prædicti Mathæus, Gaſpar, & Albertus poſſint compelli ad ſoluendum quingentos ducatos, ut ſupra, promiſſos, & ſic an caſus, & conditio ſolutionis euenerit. Secundū eſt, poſito ꝙ dictæ ſolutionis caſus euenerit, an ex hoc ſolū, ꝙ Robertus principalis fuit in cōtumaciam, & ſic per fictam confeſſionem ſuam damnatus, dicatur conf... de offenſa etiam contra eos, qui, ut ſupra, promiſerunt, & ſic an hæc contumacia, fictaq́; confeſſio Roberti no... ceat fideiuſſoribus, ſeu ijs, qui pro Roberto ſe principaliter obligarunt, ut abſque alio proceſſu ad ſoluendum dictos ducatos quingentos compelli poſſint.

CONSILIVM CCII.

INSPECTIS diligēter ijs oībus, q̄ mihi in ꝓ
poſita ꝯſultatiōis ſpecie exhibita fuerūt,
quo ad primū dubiū ſupra in themate ꝓ
poſitū vr̄ prima facie dicēdū ꝙ Robertus
offenderit Herculē, & ꝑ cōſequēs Gaſpar, Mathæus,
& Albertus ad pęnā ꝓmiſſam in caſu offenſionis te
1 neātur, qm̄ † quis dr̄ offendere, qn̄ facit aliquid, per
quis iuſtè ad iracūdiā ꝓuocatur, vt eſt tex. & ibi ...
in l. 1. ff. de his, qbus ut indig. cū ſi. & ſeqtur l. in ...
citatio, §. qđ illicitè, ff. de publi. Sed ex facto R...
Hercules potuit iuſtè ad iracūdiā ꝓuocari, vt in ...
de homici. lib. 6. cū ibi no. Ergo &c. ¶ Scđo ille dr̄ of
fendere, ſeu offēſam facere, ex cuius facto is, ...
iuſtè ad iracūdiā ꝓuocatur, & faciēti ex illo f...
ponit̄ pęna à lege, iudice, uel ab homine, ut de
clarat Bar. i d. l. licitatio, §. quod illicitè, in l. ...
de inoffi. teſta. & in l. ita ſtipulatus, §. griſogonus, ff.
de uer. obl. Sed, ut dictū eſt, Hercules ex facto Rober
ti potuit iuſtè ad iracūdiā ꝓuocari, & ex tali facto pę
na grauiſſima à lege imponitur, ut eſt tex. in d. c. ...
2 go &c. ¶ Tertio † adduco tex. clarū, atq; notabile in
cle. 1. de pęnis, ubi e. ꝑs dr̄ offendi n̄ modo ab illo, qui
in eū manus violentas intulit, aut eū cęperit, ...
niuerit, ſed ēt ab illo, qui hæc fieri mādauit, au...
ab alijs rata habuit, ut ibi iūcto §. 1. & ita pōderat
tex. ꝙ ex ſolo mādato de offendēdo qs dr̄ offendere.
Sed Robertus mādauit Herculē interfici, & ...
ergo ex hoc ſuo mādato dr̄ Herculē offendiſſe, & ...
ſequēter eius fideiuſſores tenētur, qa euenit ca...
quo ſe obligauerūt ad ſolutionē ducatorū quin...
3 torū, ut in inſtrumēto hr̄. ¶ Quarto † quoad inc...
dā pœnā nō refert, an quis ꝑ ſe ipſum aliquē ...
cerit, an verò alteri ſimpliciter mandauerit da...
ꝓmiſſa pecunia, ut illū interficiat etiā abſque ...
homicidiū fuerit aliter ſequutū: nam hi duo ca...
quoad pęnā à iure æquiparātur, nec locus eſt pœni
tiæ, ut eſt tex. cum gl. in d. c. 1. de homici. in 6. & ...
Ang. in conſi. 13. Sed ſi Robertus interfeciſſet Hercu
lē, abſq; dubio fideiuſſores ipſius fuiſſent ad pœnā
obligati, ergo idem, ſi ſimpliciter mādauerit data pe
cunia, ēt nō ſequuto homicidio, ſpeciale enim ...
huiuſmodi delicto ob eius atrocitatē, ut qs tenea...
ex ſimplici mādato, ēt nō ſequuto maleficio, q...
regulariter ſecus ſit, ut colligitur ex no. in d. c. ...
Bar. in l. nō ſolum, §. ſi mandato, ff. de iniurijs. ...
mo facit, nam nulli dubiū eſt, ꝙ Robertus mā...
& conducēdo aliquos, ut interficerēt Herculē, ...
Herculē offendiſſe, d. c. 1. d. cle. 1. de pęnis, ergo ...
ſpar, Mathæus, & Albertus fideiuſſores, q pęnā ...
ſerūt, ſi Robertus Herculē offenderet, uel ꝯſen...
offendi, dēnt teneri, qm̄ uerū eſt ipſū Herculē ...
diſſe, uel ſaltē cōſenſiſſe illū offendi. ¶ His tn̄ ...
bus minimè obſtātibus, ꝯtrarium ex infra dicen...
eſt de iure ꝯcludēdum, ꝙ præfati Gaſpar, Mathæus,
& Albertus nō teneātur, neque cogi de iure poſſint
ad dictā pœnā ſoluendum, & primo qa ipſi promiſe
runt ſoluere pęnā in caſu cōtrauētionis, uidelicet ſi
Robertus re, uerbo, uel opere Herculē offenderet,
aut offēdi faceret, & cōſentiret, ſed ſtātibus prædictis,
ut in themate præſupponitur, Robertus Her...

Herculi non offendit, quoniã nec in pſonã, nec in res Herculis ipſe, nec alius eius nomine manus intulit: Et † re quis dicitur offendi, uel iniuriã pati, quando manus in pſonã, uel in res ſuas inferũtur, l. 8. iuncta l. lex cornelia, §. lex itaq; ff. de iniur. Itẽ nec uerbo offendit, quia cõuitiũ nõ fecit, ut in d. §. 1. iuncta l. itẽ apud, §. ait prætor, ff. de iniur. Nec opere etiã dicitur offendiſſe, quoniã opere dicitur offendere, ſeu iniuriã inferre, qui nõ iure ædificat, uel deſtruit aliquod opus, arg. l. 1. in prin. & in l. ꝑtor ait, §. ait prætor, ff. de noui oper. nunciа. & in c. 1. extra eo. tit. aliter namq; in iure nõ reperio, ꝙ opere quis dicatur offendi, ſeu iniuriã pati. Sed Robertus opus aliquod nõ fecit, neq; deſtruxit contra iure, ergo præfati Gaſpar, Matthæus, & Albertus ad pœnæ ſolutionem compelli de iure non poſſunt, quoniã uerũ non eſt ipſum Robertũ offendiſſe Herculem re, uerbo, uel opere, prout ipſi promiſerũt, & quatenus ſe obligauerũt, eatenus debẽt teneri, & nõ ultra arg. l. quicquid aſtringendæ, ff. de uerb. obliga. Secũdo conſidero, ꝙ ipſi promiſerũt pęnã in caſu contrauentionis, hoc eſt ſi Robertus offenderet, uel conſentiret Herculẽ offendi re, uerbo, uel opere, & conſequenter ſub conditione, ꝑut † omnis ſtipulatio, & promiſſio pęnalis dicitur concipi ſub cõditione, ut eſt tex. in l. cõtinuus, §. pen. & habetur in l. ita ſtipulatus la grãde, ubi gl. & doct. ff. de uerb. oblig. §. ſi. Inſti. eo. tit. cum ſi. quæ conditio cum ſit uoluntaria re ſpectu promiſſionis Gaſparis, Matthęi, & Alberti, de
6 bet uerè, & ꝓpriè adimpleri, tũ quia † cõditiones uoluntariæ, debent uerè & propriè adimpleri, & nõ impropriè, nec per æquipollens, l. mæuius, l. qui hęredi, ff. de cõd. & dem. & habetur per Bar. & alios, in l. gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de liber. & poſth. tũ quia ſumus in ſtipulationibus, in qbus uerba ſunt ſtrictè, & propriè intelligenda, l. quicqd aſtringendæ, ff. de uerb. obliga. & quaſi in terminis noſtris hoc uoluit Io. And. in regula fruſtra, de reg. iu. in 6. mercurialibus, & ponit Aret. in l. 4. §. cato, col. pen. ff. de uerb. oblig. & idem Are. in l. ſi ita ſtipulatus, §. Griſogonus, in ſi.
7 eod. tit. † qui inquit, ꝙ in caſu, quo quis promiſiſſet non offendere ſub pœna, debet intelligi de offenſa ſtrictè, & propriè ſumpta, & non largè hac ratione, quia in ſtipulationibus uerba ſunt propriè intelligẽda per d. l. quicquid aſtringendæ, tum quia ſumus in pœnalibus, in quibus etiã uerba ſunt ſtrictè, & propriè capienda, l. pen. ff. de pęnis, l. factũ, in ſi. ff. eo. tit. c. in pœnis, de reg. iu. in 6. Sed hæc conditio, ſi offenderit, in caſu noſtro nõ fuit ꝓpriè, nec uerè adimpleta, neq; propriè euenit, ergo ad ſolutionem pęnæ nec teneri, nec cogi debẽt, arg. l. cedere diẽ, ff. de uer. ſignifi. §. ſub conditione Inſti. de uer. obli. & arg. l. ſi quis fundum, §. ſi. ff. de contrahen. emptio. Quòd autem hæc conditio in caſu, de quo agitur, propriè euenerit demonſtratur, † nam propriè illa dicitur offenſa, ſeu qs dicitur offendere quoad hoc, ut ad pœnam ex promiſſione de non offendendo teneatur, quando tale quid ſit, ex quo factori à lege, uel iudice, ſeu ab homine pœna imponitur, & illi, cui ſit, iure, & nomine proprio competit actio iniuriarum contra ipſum faciẽtem, ut uoluit notabiliter Bald. in c. 1. §. ſimiliter, qui bus mod. feu. amit. inquiens, quod ſi quis ſub pœna promiſerit aliquem non offendere, ſi fratrem ſuum offenderit, pęnã non incurrit, quoniã illa dicitur ꝓpriè offenſa, ex qua alicui iniuriarum actio nomine proprio competit, & hoc dicit communiter teneri, & hoc refert, & ſequitur, multumq; cõmendat Alex. in l. ſi ita ſtipulatus, §. Griſogonus, ff. de uerb. obli. in ulti. col. Idem etiam uoluit Roma. declarando uerba Barto. ibi in d. l. licitatio, §. quod illicitè, in penul. col. ff. de publica. Sed in caſu, de quo agitur, ex mandato, ſeu cõductione Roberti de occidẽdo Herculẽ, nõ datur, nec cõpetit Herculi iure ꝓprio actio iniuriarũ cõtra Robertũ, ut infra ſtatim demõſtrabitur, ergo Robertus verè, & propriè non dr̃ offendiſſe, ſecundũ promiſſionẽ factã per dictos fideiuſſores; qđ quidẽ verũ eſſe oſtẽditur ſatis clarè, arguẽdo à ſuffi-
9 cienti partiũ enumeratione, † quod argumentũ eſt in iure validiſſimũ, l. obligationũ ferè, §. placet, ff. de actio. & obli. l. filius, §. filius, ff. de leg. 1. l. cum hi, §. ſi prætor, ff. de tranſact. Bal. in l. cõuẽticulã, C. de epiſ.
10 & cleri. † Iniuria enim, ſeu offenſio fit aut re, aut verbis, aut opere, & ĩ his tribus caſibus prædicti Gaſpar, Matthęus, & Albertus ſe obligauerũt, ut in inſtrumẽto hr̃: aut iniuria, & offenſio fit ope, aut opera, aut pſuaſione, ſeu ↄſilio, vel inſtigatione, vt colligitur ex tex. in l. 1. §. 1. & ex uerbis Bar. per illũ tex. in l. non ſolum in prin. & in §. ſi mandato, ff. de iniur. Re fit iniuria, qñ manus inferũtur uel in perſonam, ut cũ quis pulſatur, aut verberatur, vel in rẽ, ut qñ res ui auſertur, uel fit ui ingreſſus in domum, ut in l. 1. §. 1. iũcta l. lex cornelia, §. lex itaque, & l. itẽ apud, §. ſiqs bona, ff. de iniur. & hic nõ eſt caſus noſter, quia nec Robertus, nec alius eius nomine manus in rẽ uel perſonã Herculis intulit. Verbis fit iniuria, & offenſio, qñ fit cõuitiũ, hoc eſt qñ in cætu uoces conferuntur ad inuidiã, ſeu iniuriã, uel ad infamiã, d. l. 1. §. 1. iuncta d. l. itẽ apud, §. ait prætor, cum ſeq. ff. de iniur. & §. i. Inſti. eo. tit. & hic etiam non eſt caſus noſter, quoniã uerba non ſunt per Robertum prolata ad infamiã, ſeu inuidiam, & iniuriam Herculis: Opere autẽ fit iniuria largè, & generaliter loquendo, quando cõtra ius fit opus, uel deſtruitur, nam iniuria id dicitur fieri, quaſi non iure fiat, ut eſt tex. in l. 1. in prin. & in l. prętor ait, §. ait prętor, ff. de noui ope. nuncia. d. c. 1. cum ibi not. extra eo. tit. Et hoc caſu ẽt Hercules contra Robertũ nõ potuit agere actione iniuriarũ, tũ quia Robertus, uel alius eius nomine nullũ opus fecit, neque deſtruxit ↄ̃ ius alicuius, tũ etiam qa ex tali iniuria, q̃ largè, & generaliter loquẽdo iniuria dici põt, nõ datur, neq; competit actio iniuriarum, ſed aliud remedium, ut Inſti. de iniur. ibique gl. & doct. iuncta d. l. 1. in prin. & d. c. 1. Quo fit, ut uitio ſcriptoris, uel errore notarij arbitrer dictum eſſe in inſtrumento, uel opere, cum ſic non inferatur iniuria, ſeu offenſa talis, ut ex ea poſſit agi actione iniuriarum. Melius ergo dictũ fuiſſent, re, uerbo, uel ope, ſeu uel opera:
11 † nam de iure quantum ad hoc, ut iniuriarum actio competat, ope iniuria dicitur inferri, quando quis gratia ſui tãtum infert iniuriam, ſed cum auxilio alterius, is enim, qui auxilium præbuit, & cuius gratia non eſt illata iniuria, dr̃ opem tuliſſe, & ſic ope, iniuriam feciſſe l. is, qui opem, l. in furti, §. ope, & l. ſi ſeruo, ibiq; Bar. ff. de furtis. Et hic ſimiliter nõ eſt caſus noſter, quoniam Robertus opẽ non pręſtitit illi, qui ſui gratia uellet iniuriã facere, ſi quidẽ gratia Roberti iniuria, & offenſa erat inferẽda, non aũt gratia il-
12 lius, qui eam inferre debebat. Pręterea † ad hoc, ut de ope qs teneatur, requiritur, ꝙ fuerit peruẽtũ ad actũ cum auxilio, vt not. declarat Bar. in d. l. nõ ſolum, §. ſi mandato circa finẽ, ff. de iniur. & probatur in iuribus proximè allegatis, ibiq; Bar. ergo hic non eſt caſus noſter, cum ad actũ non fuerit deuẽtum. Opera
13 infertur iniuria, & offenſio, † qñ quis curauit, puta mandato, uel cõductione, ut eius nomine quis iniuriam inferret, ueluti ſi ego uolens aliquẽ gratiã mei offendi mandaui uni, uel pecunia illum cõduxi, qui aliàs non erat eum offenſurus, ut illũ offenderet, nã tunc iniuria opera mea dr̃ inferri, ut eſt tex. clarus in d. §. ſi mãdato, & in d. l. itẽ apud, §. ait prætor, l. ſed & ſi, §. ſeruus meus cum ſimil. ff. de iniur. Et quamuis

hic

hic videatur caſus noſter, tñ ex huiuſmodi facto, &
mandato, & ex hac conductione Hercules non po-
14 tuit ꝯ Robertum agere actione iniuriarum, † qm̃ ad
hoc, ut ex mandato, & cōductione de offendendo,
vel iniuriando cōpetat actio iniuriarũ contra man-
dantẽ, & conducentem, requiritur, ꝙ ex tali manda
to, & conductione iniuria actualiter ſequuta, & illa-
ta fuerit, vt eſt tex. in d. l. non ſolũ in princ. & in d. §.
ſi mandato, ibiq́; Bar. expreſsè, & in d. §. ait prætor.
Vtuntur. n. illa iura verbis præteriti temporis, ut ibi
ſi mãdato meo facta ſit alicui iniuria, & ibi ſi in hoc
te conduxerim, vt iniuriã facias, cũ vtroq; noſtrũ in
iuriarũ agi poſſe, quia mea opera iniuria facta ſit, q̃
verba denotant rẽ conſumatã, & perfectã l. 1. in fi. &
15 ibi Alex. in vlti. col. ff. quod quiſq; iuris: † Ex ſimpli-
ci aũt mandato, & cura, vel perſuaſione nõ ſequuta
actualiter iniuria quis non tenetur actione iniuria-
16 rũ, vt ibi, & eſt caſus in d. l. item apud §. cui: † & dicit
Bart. in l. is qui opẽ, ff. de furtis per text. in l. qui ſeruo
verſi. plus pōpo. & per l. ſi quis vxori, §. neq;, ff. eo. ti.
ꝙ qui opẽ pręſtat, obligatur tunc, cum delictũ perfi
17 citur, & non cũ opem præſtat. Præterea † ex ſimplici
mandato, ſeu conductione, vel ope, ſeu opera de of-
fendendo non dicitur quis offenſus, niſi actuali ſe-
quuta offenſa, vt eſt tex. not. iuncta gl. quã doct. cōi-
ter ſequuntur, Card. & Io. de Imol. in clem. 1. de pœ
nis, qm̃ verba ſunt cũ effectu intelligenda, ut ibi per
gl. argu. c. relatũ de clerici. non reſiden. & d. l. 1. in fi.
18 ff. quod quiq́; iuris. † Et dicit Spec. in tit. de accuſ. in
§. 1. verſi. quid ſi primo, ꝙ oĩbus legibus punientib.
conatũ, ſeu affectũ hodie eſt derogatũ per conſuetu
dinem generalẽ, & ideò niſi effectus ſequatur, non
debet quis puniri: Et Bar. in l. 1. §. diuus, ff. de ſicar. &
in l. is, qui cum telo. C. eo. in l. fi. in vlt. col. ff. de ſicar.
& in l. ſenatus in vlt. col. ff. de accuſa. & Alex. in cōſi.
14. in vlt. col. lib. 3. & Bal. in l. data opera col. 5. C. qui
accuſ. non poſſ. cum ſi. allegatis per Alex. in d. l. 1. §.
diuus dicunt hoc uerum eſſe ex generali diſpoſitio
ne ſtatutorũ per totam Italiam, ꝙ non puniatur, co
natus, nec affectus, niſi fuerit ſequutus effectus: Vn-
19 de † dicit Bal. in d. l. data opera col. 13. in uerſi. item
nota, ꝙ pœnæ perſonales videlicet amiſſionis vitæ,
mẽbri requirunt actum conſumatum, ſed pœnæ ma
iores non conſumatum, ſed inchoatũ l. 1. ff. de extra
ord. crimin. Et inchoari dicitur ſtatim quo conatus
tranſit in alium, ideſt in contumeliã alterius, & non
20 ante. † Conſilio verò, ſeu inſtigatione, & perſuaſio-
ne iniuria dr̃ inferri, qñ ille, cuius gratia iniuria non
debebat inferri, perſuaſit, & inſtigauit verbis tantũ
dando conſilium, vt is, qui aliàs volebat iniuriam in
ferre, illã inferret, & ſic ea fuit illata, vt declarat Bar.
in d. l. non ſolum, §. ſi mandato, l. in furti, §. ope cum
ſeq. ff. de furtis. Et hic ẽt non eſt caſus noſter, quo-
niã Robertus non dedit conſilium, neque perſuaſit
uolenti iniuriã inferre, cũ ipſius Roberti gratia iniu
21 ria eſſet inferenda. Præterea † de conſilio, & perſua-
ſione quis tenetur, qñ actualiter maleficium eſſet ſe
quutum, ſeu iniuria eſſet actualiter facta, ut not. uo-
luit Bar. in d. §. ſi mandato, & eſt tex. in d. l. in furti,
§. ope, & ibi Bar. l. ſępe in fi. ff. de verb. ſigni. & habe-
tur per Dynum in c. nullus de regu. iur. in 6. Itaq; ex
præmiſſis conſtat arguendo à partibus ſufficienter
enumeratis, ꝙ non ſumus in caſu, quo ipſi Herculi
actio iniuriarũ ꝯ Robertum competat, quamuis for
te ex tali mandato, ſeu conductione aliter puniri po
tuerit, puta pęna extraordinaria, ut in l. 1. & ibi Bar.
ff. de extraord. crim. & Bar. in d. §. ſi mandato, & ha-
betur in d. c. 1. de homi. in 6. ergo Hercules propriè
non pōt dici offenſus taliter, ꝙ poſſit agi contra fi-
deiuſſores, qui pęnam promiſerunt in caſu, quo Ro-
bertus offenderet Herculem. ¶ Vltimo prædicta
firmo, nam fideiuſſores, qui promiſerunt Rober
non offenſurum, nec conſenſurum offendi Her
lem re, verbo, vel opere, debent intelligi prom
ſe in caſu offenſionis, quę in perſonam, uel perſo
nę infertur mediante facto, verbo, uel ope, ſeu ope
22 ra Roberti, † quoniam ubicunq; quis promiſit
alio pœnã, ſi ille offenderetur, debet hoc intel
de offenſione in perſonã, ſeu perſonæ, & non de
offenſione, ut quia quis percutiẽdo offenderet,
dr̃ offenſio in perſonã, uel proferẽdo uerba iniurio
ſa, quę dr̃ offenſio perſonæ, ut not. declarat Bal. in
ſi qua per calumniam, C. de epiſ. & cler. ita not.
luit Pau. de Caſtr. in d. l. licitatio, §. quod illicitè
publica. poſt Bar. qui hoc tenet expreſsè in l. uerũ,
de furtis: Ego ex hoc ſolũ, ꝙ Robertus mandauer
uel conduxerit aliquẽ, ut Herculẽ interficeret,
uis dicatur Herculẽ offendiſſe, non tamen dici
ꝙ illũ offenderit in perſonã, nec ꝙ offenſam perſo
23 nę intulerit, † qm̃ in perſonam offenſio dicitur
ri, qñ quis pulſatur, ut in l. 1. §. hominẽ, ff. de
hr̃ per Pau. de Caſtr. in d. §. quod illicitè: Et
perſonæ dicitur, qñ uerba iniurioſa proferun
tradita per Pau. & ibi, & per Bal. in d. l. ſi qua
lumniã. Fideiuſſores igitur nõ debent teneri
24 tamen, † ꝙ ubicunq; ſtatutũ in caſu fauorabili
tionẽ faceret de offenſo, cōprehenderetur non
offenſus in perſonã, uel offenſio facta perſonæ,
ẽt qñ quis eſſet offnſus in rebus, ſeu circa res,
intelligantur not. per Bar. in l. ſi ita ſtipulatus, §.
ſogonus in fi. ff. de uerb. obl. Et rõ eſt manifeſta,
in fauorabilibus uerba largè interpretantur l.
dã, ff. de lib. & poſth. c. odia de reg. iur. in 6. cũ
bus: ſed qñ de offenſa fieret mentio in ſtipula
pœnali, tunc deberet intelligi de offenſione
nę, ſeu in perſonã, ut ibi per Pau. de Caſt. & Ba
l. uerũ; nã in ſtipulationibus pœnalibus uer
ſtrictiſſimè interpretanda, qm̃ duplex in eis ra
ſtrictionis concurrit, uidelicet materia ſtipula
iuxta l. quicquid aſtringendæ, ff. de uerb. obli.
pœnalis argum. l. penul. ff. de pœnis cum ſimi
¶ Et quamuis ex præmiſſis ſatis appareat reſpõ
adductis ſupra in contrarium, tamen ſpecialiter
unicuique reſponſum accōmodari pōt: & in pri
25 nõ obſtat, † ꝙ offenſa dicitur, qñ fit aliquid, prop
quod quis iuſtè ad iracundiam prouocatur, etiam
ex illo facto pęna non imponatur ad tradita per
in d. l. 1. ff. de his, quibus ut indig. Quia ad hoc
lis eſt reſponſio, cum illud uerũ ſit largiſſimè, &
propriiſſimè loquendo, ut declarat in terminis
in d. l. cũ te C. de inoff. teſtam. & eſt de mente
Bar. ẽt in d. l. 1. remittendo ſe ad not. per ipſum
l. licitatio, §. quod illicitè, ubi ponit, qñ quis pro
dicatur offendi: Et ita declarant Are. Alex. &
d. l. ſi ita ſtipulatus, §. griſogonus, quicquid di
Imo. in d. §. quod illicitè, quẽ doct. cōiter in d.
ſogonus impugnãt, & ipſemet hoc uoluit in l.
cũ filium, ff. de hæred. inſtit. ¶ Non obſtat ſec
ꝙ offenſa propriè dicatur, qñ factori impon
na à lege, iudice, uel ab homine, & ex tali fact
iuſtè ad irã prouocatur Bar. in d. §. quod illicitè
ex prædictis colligitur reſpōſio, nam ex men
in d. c. 1. §. ſimiliter, & Alex. in d. §. griſogon
Rom. in d. §. quod illicitè ſuppleri debet, & q
li facto illi, cui iniuria infertur, competit actio
riarum proprio nomine, & hoc uoluit Bar. in d.
ſogonus in fin. uer. ut refert Bald. in d. §. ſimili
Alex. in d. §. griſogonus: & latius iſtud ſecund
aduerſari conſtat ex iis, quæ ſupra fuerunt ad
¶ Tertio non aduerſatur tex. in clemen. 1. de pœ
iuncta

dicta glo. ubi etiam in caſu c.1. de homic.in 6.quis
offendi ex ſimplici mandato, uel ex ſimplici ope-
ra ad offendendũ adhibita; quia breuiter colligitur
reſponſio ex iis, quæ uoluit glo. ibi cõiter approba-
ta volens,† ꝙ ex opera, vel mandato alicuis de offen
dendo quis propriè non dicatur offendi, niſi effectu
ſequuto, niſi mandatũ, ſeu conſiliũ, uel auxiliũ in ef
fectum tranſiuerit, qm̃ verba ſunt cũ effectu intelli-
genda c. relatũ de cler. non reſid. quã doct. ibi ſequũ
tur. An aũt ex tali mandato, vel ex tali opera, qñ con
ductio ad offendendũ nũmis interuenit, quis punia
tur tanquã aliter delinquens, & non vt offendens, vi
de tex. in d.c.1. & ibi glo. & docto. de homici.in 6.
¶Quarto nõ obſtat, hos duos caſus æquiparari, ꝙ
quis conduxerit aliquẽ nũmis, ciq́; mandauerit, vt ali-
quẽ interficeret, & maleficiũ fuerit ſequutum, vel ꝙ
ſimpliciter conduxerit, & mandauerit, & nõ fuerit
ſequutũ homicidiũ, ſeu maleficiũ, ut in d.c.1. & per
Ang. in d. conſi.13. Nam huic rõni facilè põt reſpon
deri, ꝙ† hi duo caſus à iure æquiparantur, vt rõne
delicti, ꝙ cõmittitur iſto caſu ex ſimplici mandato,
quis poſſit eadẽ pœna puniri, & ita propriè loquitur
glo. & Ang. in d. conſi. ſed non æquiparantur quã
tum ad hoc, ut quis dicatur offendi, qm̃ niſi ſequuto ef
fectu, & homicidio nõ dr̃ quis ex ſimplici mãdato,
vel conductione offendi, vt voluit glo. de qua ſupra
mentionẽ feci, in cle.1. de pœnis: † ſtant. n. ſimul, ꝙ
quis maleficiũ, ſeu delictũ aliquod ꝯ me cõmiſerit,
& tamen non dicatur me offendere, vt colligitur ex iis,
quæ tradit Bar. in l. verũ, ff. de furtis, vbi ſi promiſiſti
mihi non offendere ſub pęna, deinde adulteriũ cõmi
ſiſti cũ uxore, vel cũ filia mea, quo caſu ꝯ me delictũ
dicitur cõmitti, mihiq́; datur actio, hoc eſt ius accuſandi
iure proprio, ut per totũ, ff. de adult. tñ ex hoc facto
non dicor taliter offendi, vt ꝯ te ad pęnam agere poſ-
ſim. ¶Vltimo non obſtat, ꝙ ſi Robertus ex hmõi
mandato dr̃ offendiſſe Herculẽ, prout de iure vide-
tur offendiſſe, d.c.1. d. cle.1. de pœnis, ergo fideiuſſo
res, qui promiſerunt in caſu, quo Robertus offende
ret, debent teneri, quia dupliciter põt reſpõderi, pri-
mo, ꝙ Robertus ex tali mandato, non ſequuto effe-
ctu, non dr̃ propriè Herculẽ offendiſſe, vt in caſu d.
cle.1. per gl. quamuis ꝯ eũ dicatur maleficiũ cõmi-
ſiſſe, ut in d.c.1. & ſupra proximè dixi. Secundo re-
ſpondeo, ꝙ poſito, ꝙ Robertus ex hoc dicatur Her-
culẽ offendiſſe, non tñ illa offenſione, propterquã fi
deiuſſores ſe ad pœnã obligauerunt: Nã† multiplici
ter offenſio capitur, largè, & largiſſimè, itẽ propriè,
& propriiſſimè, largè, qñ ex aliquo facto quis iuſtè
ad iracundiã propulſatur, & factori imponitur pęna
tradita per Bar. in d. §. quod illicitè, largisſimè, qñ qs
quis iuſtè ad iracundiã prouocatur, ſed non imponi
tur pœna, vt in caſu l.1. & ibi Bar. ff. de his, quibus ut
indignis, & his duobus modis non aſſumũtur in ca-
ſu ſtipulationis pęnalis de nõ offendendo, vt colligi
tur ex prædictis, & ex not. in d. clem.1. iuncto d.c.1.
de homic.in 6. Propriè capitur offenſa, qñ quis ex a-
liquo facto iuſtè ad iracundiã prouocatur, & factori
imponitur pœna, & ꝯ eũ illi, cui fit, cõpetit actio in-
iuriarũ ad tradita per Bal. in d. §. ſimiliter, & p Alex.
in d. §. griſogonus: Propriiſſimè aũt capitur pro iniu
ria perſonæ, ſeu quæ infertur in perſonã tantum, & ꝯ
factorẽ datur actio iniuriarũ, ut habetur per Pau. de
Caſt. in d. §. quod illicitè. Et his duobus modis capi-
tur offenſa in materia ſtipulationis pœnalis de non
offendẽdo, ut ex prædictis colligitur: Vnde dico, † ꝙ
licet Robertus poſſit dici offendiſſe Herculẽ, non
tamen ſequitur, ergo fideiuſſores debent teneri, qm̃ ipſi
ſolum tenentur, qñ iniuria propriè, ſeu propriiſſimè
eſt illata, non aũt qñ impropriè, ut habetur per Ioã.
And. in regu. fruſtra in mercur. de regu. iur. in 6. & p
31 Aret. in l.4. §. cato, col. penul. ff. de verbor. obl. † Nec
ſequitur hoc, Robertus ex tali mandato punitur, er-
go & fideiuſſores debent ad pœnã conuentionalẽ
teneri, quia Robertus punitur ratione delicti pœna
canonis, & legis, fideiuſſores verò punirentur pęna
conuentionali, quæ aliter cõmittitur, videlicet eate
nus, quatenus fuit promiſſum, & ſic quatenus ꝓprie
tas verborũ tollerat, & admittit, & non ultra, qm̃ à
verbis ſtipulationis, & maximè pęnalis non eſt rece
dendũ, d. l. quicquid aſtringendæ, & ſic ex diuerſis nõ
eſt facienda illatio, l. inter ſtipulantẽ, §. ſacrã verſ. ſed
hæc diſſimilia, ff. de uerb. obl. cum ſi. & in terminis
colligitur ex iis, quæ habentur per Alex. in d. §. griſo
gonus, in fin. qui præſupponit aliquẽ teneri de pace
rupta tanquã offendens ad pęnã ſtatutariã, ſed non
ad pœnã conuentionalẽ, itẽ teneri principalem, ſed
non alios: & Alber. in 1. parte ſtatutorũ q. 52. innuit,
hæc ſtare ſimul, videlicet ꝙ principalis teneatur, &
facilius conuincatur, quam fideiuſſores, & alii, qui
ex facto ipſius principalis tenebantur. Et hæc quoad
primum dubiũ dicta ſufficiant. ¶Venio nunc ad ſe-
cundã dubitationẽ, quę maiorẽ ẽt difficultatem in
ſe continet, videlicet poſito, ſed nõ conceſſo, ꝙ Ro
bertus taliter offenderit Herculẽ, ꝙ fideiuſſores ad
pœnã teneantur, an ad hoc, ut ipſi ad illius ſolutio-
nem cõpelli poſſint, ſufficiat Robertũ fuiſſe in eius
contumaciã, & ſic per fictã confesſionẽ bannitũ, &
condemnatũ, an verò neceſſariũ fuerit, Robertum
ipſum ex ſua uera confeſſione, ſeu ex legitimis pro-
bationibus conuinci. Et primo aſpectu concluden-
dũ eſſe vr̃, ꝙ cõtumacia, & ſic ficta confeſſio Rober
ti nocuerit, atque pręiudicauerit Gaſpari, Matthęo,
& Alberto fideiuſſoribus quoad pœnã promiſſam:
Pro qua cõcluſione optimè facit vna doctrina Bart.
ab oĩbus cõiter approbata, in l. cum filius, ff. de ver.
oblig. quã ẽt ipſe Bar. ponit in ſua q.3. incip. Peruſi-
32 næ ciuitatis ſtatuto &c. qui voluit, † ꝙ ſtante ſtatuto,
ꝙ pater teneatur ſoluere condẽnationẽ pro delicto
filii, & ſtante alio ſtatuto, quod per totã Italiam hr̃,
ꝙ ꝯ delinquentem cõtumacẽ poſſit de crimine pro
cedi, & contumax pro confeſſo habeatur, ſi filius, q
delictũ cõmiſit, fuerit in contumaciã cõdemnatus,
hæc contumacia, fictaq́; confesſio noceat patri, ut
contra ipſum exequutio fieri poſſit, ipſeq́; cogatur
33 ad ſoluendũ cõdẽnationẽ, † qm̃ pater, qui ex forma
ſtatuti tenetur pro delicto filij, æquiparatur propriæ
fideiuſſori, ut in d. l. cũ filius in prin. & æquiparatur fi
deiuſſori, iudicatũ ſolui, qñ pater pro filio condẽna
tionẽ, & iudicatũ ſoluere tenetur, ut in l.3. §. idem
ſcribit, ff. de peculio, Bar. Alex. & alii in d. l. cũ filius,
& Bar. in d. q.3. & in conſi.116. incip. ſtatuto Peruſi-
34 næ ciuitatis &c. Sed† certum eſt fideiuſſorem iudica
tũ ſolui teneri, & ꝯ eum ſentẽtiæ exequutionẽ fieri,
ẽt ſi ſententia fuerit lata contra abſentẽ, & contu-
macem, ut in l. cũ quærebatur, in l. iudicatum ſolui,
la 1. & l.1. ff. iud. ſol. ergo idẽ in patre dicendũ eſt: At
35 in caſu, de quo agitur, † iſti, qui promiſerunt in caſu
offenſionis ſoluere pęnam quingentorũ ducatorũ,
æquiparantur, ac ſimiles ſunt fideiuſſoribus iudica-
tum ſolui, qm̃ ipſi non poſſunt teneri, niſi fuerit iudi
catum Robertũ offendiſſe, & ſic in hmõi promisſio
ne habetur relatio neceſſaria ad iudicatũ, & pronun
ciationem iudicis, vt in l. fi. in fi. C. de uſu. rei iudi. au
then. præſente, C. de fideiuſ. & in l. fideiuſſor cum ibi
no. C. eo. ti. ergo ſequitur, ꝙ dicuntur propriè æqpa-
rari fideiuſſorib. iudicatũ ſolui, ſed fideiuſſores iudi-
catũ ſolui tenẽtur, & ꝯ eos ſentẽtiæ exequutio fieri,
põt, ẽt ſi illa fuerit lata contra principalẽ abſentem,
& contumacem, d. l.1. d. l. iudicatum, d. l. cum quæ-

rebatur,l.ſi ex duobus,iũcta l.græcè,§.& poſt litem, in fi.uer.ff.de fideiuſſ.d.l.ſi.in fin. & ibi gl.& doct. C. de uſu.rei iudi.Ergo idem dicendũ eſt in his fideiuſſoribus ſe obligantibus,ut in inſtrumento habetur.

36 ¶Præterea & ſecundo† qñ fideiuſſor acceptus eſt in iudicio,ſi promiſerit iudicatum ſolui, vel ſimpliciter acceptus ſit fideiuſſor totius cauſæ,tunc reo principali qũocunq; condẽnato, & ſic etiam in contumaciam,fideiuſſor quoq; cenſetur condemnatus,& ꝯ eum abſq; alio proceſſu exequutio fieri poteſt, ut eſt gl.quæ allegat bona iura,in c.1.de iniur.in 6.Sed

37 †in caſu noſtro ſtipulatio,vel promiſſio non eſt cõuẽtionalis,ſed iudicialis, quia reſpicit effectum ſententiæ,uidelicet quatenus per ſententiam apparebit Robertum offendiſſe, ſicut dr̃ de ſtipulatione noui operis nunciationis,quæ dr̃ iudicialis,quia interponitur de opere demoliendo,quatenus per ſententiã apparebit iniuſtè ędificatũ,& ſic effectũ ſententiæ inſpicit: qua ratione ẽt ſtipulatio iudicatũ ſolui dr̃ iudicialis,ut eſt tex.ubi Bar.declarat in l.1.in princ.& in §.iudiciales,ff.de præt.ſtipu.ubi iudicialis dicitur, quæ interponitur, ut ſit ratum iudicium,& quæ effectũ ſententiæ reſpicit,ergo reo condẽnato ẽt in contumaciã fideiuſſores quoq; illius abſq; alio proceſſu debent cenſeri condẽnati,ut no.per gloſam magnã in d.c.1. ¶Sed his non obſtantibus, ꝯriũ eſt uerius:

38 & pro declaratione conſiderandum eſt, ꝙ† qñ unus ad pœnam ex delicto alterius tenetur, puta ex diſpoſitione ſtatuti, vt ꝙ pater teneatur pro delicto filij, vel ex promiſſione, & conuentione,vt ꝙ fideiuſſor, vel alius ad pœnã conuentã ex delicto principalis teneatur,refert, an verba ſtatuti, ſeu ſtipulationis purè,& ſimpliciter fuerint relata expreſsè, & immediatè,ſeu principal̃r,& præciſè ad iudiciũ, ut ad condẽnationẽ,vel ſententiã, ut quia ſtatuto cautũ ſit,ꝙ pater teneatur pro delicto filij ſoluere condemnationẽ, ſeu quis ſimpliciter, & purè promiſiſſet ſoluere condemnationẽ,uel id, in quo Titius fuerit ex delicto,uel offenſa condẽnatus, an verò verba non fuerint ſimpliciter,purè, & expreſsè relata ad iudicatũ, vt ad condẽnationẽ,ſed ad aliud conditionaliter,ut ſi ſtatuto diceretur, ſi filius cõmiſerit delictũ, pater certã pęnam pro filio ſoluere teneatur, ſeu quis pro alio pœnã promiſerit ſub conditione, ſi ille cõmiſerit delictũ,vel offenſam,an verò verba diſpoſitionis, ſeu ſtatuti fuerint prolata conditionaliter, ſi maleſiciũ cõmiſerit, & habita ẽt fuerit relatio expreſſa ad iudicatũ,& condẽnationẽ,vt ſi ſtatutũ dicat,ſi filius cõmiſerit delictũ,pater teneatur ſoluere cõdẽnationẽ pro filio,vel quis per ſtipulationem promiſerit,ſi Titius cõmitteret delictũ,vel ſi offenderet,teneatur ſoluere condẽnationẽ, uel id, quod fuerit per iudicẽ iudicatũ:Primo caſu nõ refert,an filius,ſiue principalis fuerit condẽnatus ex ſua uera cõfeſſione facta vel in tormentis,vel ſpõtè,uel ex ueris probationibus,vel ex contumacia, nã vtroq; caſu talis ſentẽtia abſq; alio proceſſu præiudicabit patri, ſeu fideiuſſori,& contra eos exequutio fieri poterit;ita not.uoluit Bar.in ſua q.3.incip. Peruſinæ ciuitatis &c. & in l.cũ filius,ff.de uerb.obl.quẽ doct.cõiter ſequuntur, ut hr̃ ibi per Alex.Pau.de Caſ.Imo.& alios:Et rõ eſt,

39 qm̃† cũ verba ſtatuti, ſeu promiſſionis expreſsè, prĩcipaliter, & immediatè referant ſe ad cõdẽnationẽ, & ſic ad iudicatũ, talis obligatio æqparatur propriè promiſſioni,& obligationi iudicatũ ſolui,quæ dr̃ ꝓmiſſio,& obligatio iudicialis, q̃ interponitur, ut ſit ratũ iudiciũ,& effectũ ſententię reſpicit l.1.§.iudiciales,ibiq; Bar.Pau.de Caſ. & Imo.ff.de præt.ſtip. Sed fideiuſſor iudicatũ ſolui tenetur,ſi principalis fuerit ẽt ut cõtumax cõdẽnatus, & ſic ex ficta ꝯfeſſione l.

1.l.iudicatũ ſolui la 2.l.cũ quęrebatur,& l.ſi ex d[uo]bus,ff.iud.c.ſolui, & condemnato reo princip[ali] contumaciã, & abſentiã abſq; alio proceſſu ẽt fi[de]iuſſor cenſetur cõdẽnatus,ut eſt glo.& ibi doct. in c.1.de iniur.in 6.ergo idẽ in hoc primo caſu dicendũ eſt,ſi filius,vel reus principalis fuerit ex ficta [con]feſſione,hoc eſt ex ſua contumacia condẽnatus, [ſi] verba ſtatuti,vel diſpoſitionis dicẽtia, ꝙ pater, [uel fi]deiuſſor teneatur ſoluere condẽnationem, uel id [in] quo erit pro delicto cõdẽnatus, verificantur, ſiue in præſentia ex vera confeſſione,veraq; probatione, ſiue in abſentia ex ficta fuerit cõdemnatus,nã ſemper verũ erit dicere ipſum fuiſſe cõdẽnatũ, quãuis forte verũ non ſit ipſum cõmiſiſſe delictũ,& pater, ſiue fideiuſſor,tenentur in caſu condẽnationis,non autem caſu,quo delictũ fuiſſet cõmiſſum: Et hic non eſt ca-

40 ſus noſter, neq; illi ſimilis, † qm̃ fideiuſſores, qui ſe obligauerunt,non ſe retulerunt expreſsè,nec ſimpliciter,& immediate ad condẽnationẽ,nec ad iudicatũ,ut colligitur ex uerbis promiſſionis, quibus promiſerunt pęnã quingentorũ ducatorũ in caſu [conuen]tionis, uidelicet ſi Robertus offenderit Hercu[lem], ſic ſub cõditione, nulla habita expreſſa relatione [ad] ſententiã,vel ad condẽnationẽ:Quo fit,vt talis pro[miſſio] miſſio non poſſit dici ſimilis promiſſioni iudicatũ ſolui,prout illi ſimilis eſt obligatio ſupradicta, [ſi] ſtatutũ diceret,ꝙ pater teneatur ſoluere cõdẽnationẽ pro delicto filij,uel quis promiſiſſet ſoluere id, in quo quis eſſet pro delicto,uel pro offenſa condẽnatus, nã tunc obligatio hmõi benè diceretur propriè ſimilis obligationi,& promiſſioni iudicatũ ſolui, [eo] quo in ea expreſsè, & principaliter hr̃ relatio ad cõdẽnationẽ,& ſic ad iudicatũ: ob quã rõnem Bar. & Alex.in d.l.cũ filius volunt,ꝙ dicatur ſimilis promiſſioni iudicatũ ſolui; Præterea ſicut promiſſio iudicatũ ſolui interponitur,vt ratũ ſit iudiciũ,& effectũ ſententiæ reſpicit,& hac de cauſa appellatur ſtipulatio iudicialis,l.1.§.iudiciales,& ibi Bar. & doct. ff. de præt.ſtip.ita & illa promiſſio, & obligatio, qua expreſsè,immediatè, & principaliter promittitur [ſeu] tenetur condẽnationẽ pro delicto alterius ſoluere, nã tantũdẽ important dicere iudicatũ ſolui,& dicere cõdẽnationẽ ſolui,ut de ſe patet, & colligitur ex ijs,quæ uoluit Ale. in l.ſi uerò, in prin.ff.q[ui] ſati[ſd.] co[g.] & ex verbis Bar.& aliorũ in d.§.iudiciales,& per gl. in d.c.1.de iniu.in 6.iũctis no.per Alex.in d.l.cũ filius, & ꝑ Bar.in d.q.3.Pręterea promiſſio, qua in caſu noſtro iſti fideiuſſores promiſerũt pęnã quingentorum ducatorũ in caſu ꝯuentionis,vt ſupra,ex alio quoq; [ſo]lo modo põt dici ſimilis ſtipulationi,ſeu promiſſioni iudicatũ ſolui,qa promiſſio,& ſtipulatio iudicatũ ſolui cõtinet incertã quãtitatẽ ab initio,l.2.§.incertã,ibiq; hr̃ ff.de præt. ſtip.Sed promiſſio in caſu noſtro cõtinet ab initio quãtitatẽ certã, videlicet quingentorũ ducatorũ, ergo nõ põt dici ęquiparari, [ſeu] propriè ſimilis eſſe promiſſioni iudicatũ ſolui, [ſic] ut ſimilis eſt illa obligatio,qua pater pro delicto [filij] ꝯdẽnationẽ ſoluere tenetur ſecũdũ Bar.in d.l.[cũ fi]lius,& in d.ſua q.3.qm̃ illa obligatio ab initio quantitatẽ incertã ꝯtinet, ſicut oblo iudicatũ ſolui. [In] caſu, qñ pater ex ſtatuto teneretur ſoluere pęnã [pro] delicto filij,ſi filius delictũ ꝯmiſerit,uel qñ quis [pro]miſiſſet ſoluere certã pęnã pro delicto alterius, [ſeu] offenſione,& iniuria,tunc ſi filius, uel reus principalis fuerit cõdẽnatus in ꝯtumaciã, & ſic ex ficta [confeſ]ſione,nõ cenſebitur ꝯdẽnatus pater, nec fideiuſſor,

41 & condẽnatio illis non præiudicabit, † qm̃ [...] ſententia lata ꝯ unũ habet parere actionẽ ꝯ alium, [tunc] demum paritur actio,ſi lata ſit ꝯ præſentem, [non] contra abſentem, & ſic ex ficta confeſſione, [...]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

magis ob contumaciā, quā ob delictū dicitur condē
natus, l. ſi ideò, ff. de euictio. c. fi. de emp. & uend. l. 1.
in fi. C. de pericu. & commod. rei uend. l. qui repudiā
tis in fi. & l. papinianus, §. meminiſſe, ff. de inoffi. te-
ſtam. Præterea ꝙ† quando propter cōtumaciā rei quis
ratione delicti grauatur, & cōtra ipſum reū leuior ꝓ-
batio admittitur, profectò illius probationis leuio-
ris effectus perſonā rei delinquētis nō egreditur, l. 1.
ff. de in lit. iuran. l. 1. ff. quando ex fac. tut. & l. fi. ff. de
dicō. liber. Quibus accedat, ꝙ† confeſſio inducta
ex cōtumacia dicitur ficta, ut oēs fatentur in d. l. cū
filius, & habetur per Bar. in d. q. 3. ſed effectus confeſ-
ſionis fictæ nunquā extenditur vltra illā perſonā, cō-
tra quam ex illa ficta confeſſione iudicatur, l. eius, q.
& ibi Bar. ff. de iure fiſci, ergo &c. Rurſus ſtatutū loq̃-
tur conditionaliter, uidelicet ſi filius, uel reus cōmi-
ſerit delictū, &† conditionalis diſpoſitio tūc ſortitur
effectū, cū uerè conditio extiterit, l. qui hæredi, in fi.
& l. meuius, ff. de condi. & demon. l. cedere diem, ff. de
uerb. ſignifi. l. legatū, C. de condi. inſert. Sed quando
filius uel reus fuit in contumaciā, & ſic ex ficta cōfeſ
ſione cōdemnatus, illa cōditio, ſi delictū cōmiſerit,
non uerè dicitur extitiſſe, quoniam non uerè, ſed fictè
& etiā ex ficta cōfeſſione dicitur conſtitiſſe, filiū, uel
reum delictū cōmiſiſſe, ergo &c. & ita in terminis cō-
cludit Bar. in conſil. ſuo 116. incip. ſtatuto Peruſinæ
ciuitatis, & in d. 3. q. & in d. l. cum filius, & ibi docto.
cōmuniter idem uoluit in terminis in patre, & in fide-
iuſſore, qui ſub tali cōditione promiſit, Albe. de Ro
ſa in 1. parte ſtatuto. in q. 52. per iura, & rationes, de
quibus in locis præall. ubi† uidentur concludere, &
maximè Bart. Ale. & alii, ꝙ talis obligatio, & promiſ
ſio facta ſub huiuſmodi conditione nō æquiparetur
ſtipulationi, ſeu promiſſioni iudicatum ſolui, dū ex-
preſsè uolunt eſſe differentiam inter caſum, in quo
pater, uel fideiuſſor teneretur ſoluere condemnatio
nem pro filio, uel delinquēte, & caſum, quando pro
miſit ſoluere pęnam ſub cōditione, ſi filius, uel alius
maleficiū commiſerit, quoniam cum primo caſu ue
lit, ꝙ pater, uel fideiuſſor teneatur, & cenſeatur cō-
demnatus, ſi principalis fuit etiā in contumaciā con
demnatus, quia talis obligatio ſimilis eſt obligatio-
ni iudicatū ſolui, ſecundo uerò caſu nō ſatis eſſe, ꝙ
filius, ſiue principalis fuerit in contumaciā condem
natus, ergo innuunt, ꝙ hoc ſecūdo caſu talis obliga-
tio nō dicatur eſſe ſimilis promiſſioni iudicatum ſol
ui, alioquin idē iuris eſſet in utroq; caſu, cuius cōtra
rium uolunt. Præterea hoc caſu, quando pater, uel fide
iuſſor tenetur ſoluere certā pœnā ſub conditione, ſi
principalis, uel filius commiſerit maleficiū, obliga-
tio, ſeu ꝓmiſſio nō poteſt dici ſimilis iudicatū ſolui,
cum hæc ab initio quantitatē incertā continere de-
beat, ut ſupra dictum eſt, illa uero contineat quanti-
tatē certam. Adde ēt, ꝙ† obligatio iudicatū ſolui eſt
prætoria iudicialis proueniēs expreſsè ex edicto p̄to
ris mortui, ut habetur per Bar. & alios in l. 5. in prin.
ff. de uerb. obli. hæc uerò, qua quis promittit pęnam
certam, ſi quis delictum cōmiſerit, dicitur pęna con
uentionalis, hoc eſt à conuentione partiū, & ab earū
uoluntate proueniens, ut in d. l. 5. & Inſti. de diuiſ. ſti
pula. cum ibi no. uel ſaltem iudicialis non prætoria,
ut infra ſtatim dicetur: Et hic eſt ꝓpriè caſus noſter,
quoniam Gaſpar, Matthæus, & Albertus promiſerūt
quingenta in caſu cōtrauentionis, hoc eſt ſi Rober-
tus offenderit Herculē, & ſic ſimpliciter ſub condi-
tione non habita relatione expreſſa, & principaliter
ad condemnationē, nec ad iudicatum, ut colligitur
ex uerbis promiſſionis iunctis iis, quæ ſupra dixi in
primo dubio: Et propterea ſequitur, ꝙ ipſi fideiuſſo-
res non debent teneri, niſi uerè conſtiterit de offen-
ſa per Robertum illata: Nec ſufficit, ꝙ Robertus fue-
rit condemnatus, & cōuictus ex contumacia per ſu-
pradicta, quia contumacia ipſius non nocet fideiuſ-
ſoribus, qui, ut ſupra, promiſerūt, per prædicta, & per
no. per gl. in d. c. 1. de iniur. in 6. Nec obſtat, ſi dicere
tur, ꝙ ſtipulatio iudicatū ſolui dicitur facta ſub cōdi-
tione, videlicet ſi fuerit iudicatū, l. 1. d. l. iudicatum,
ſolui la 2. ff. iud. ſolui, & tamen ſententia contra ab-
ſentem, & cōtumacē lata nocet fideiuſſori, ut ſupra,
& no. in d. c. 1. de iniur. quia ad hoc r̃ndeo, ꝙ per talē
cōditionē habetur expreſſa relatio ad iudicatum, &
ad ſententiā, ſed in caſu noſtro per talē conditionē,
ſi cōmiſerit delictū, nō habetur expreſſa, nec princi-
palis relatio ad ſententiam: Itē illa iudicatum ſolui
cōtinet quantitatē incertā, in caſu uerò noſtro quan
titatē certam, ergo de una ad aliā non poſſumus ar-
guere, ut eſt de mente Bar. & aliorū in locis præalle-
gatis, & gl. in d. c. 1. cum ex diuerſis nō fiat bona illa-
tio iuribus vulgaribus. ¶ Tertio caſu quādo pater te
netur ſoluere cōdemnationem pro delicto filii, ſi fi-
lius cōmiſerit delictū, uel fideiuſſor promiſit ſoluere
condemnationem, ſi Titius commiſerit delictū, uel
ſi offenderit, non n. eſt in hoc caſu differentia inter
patrē, & fideiuſſorē, ut uolunt Bar. & alii in d. l. cū fi-
lius, & in d. q. 3. & Albe. in d. q. 52. in 1. parte ſtatu. cō-
47 cludo, ꝙ† talis obligatio, & promiſſio nō eſt ſimilis
ſtipulationi, ſeu promiſſioni iudicatum ſolui, q̃a nō
refert ſe ſimpliciter ad iudicatū, cum ſit facta ſub alia
conditione, quæ ſe nō refert ad condemnationē, ſeu
iudicatū, uidelicet ſi delictū cōmiſerit, uel ſi offende
rit: & ideò nō ſufficit ad hoc, ut fideiuſſor teneatur,
ꝙ fuerit principalis condemnatus, niſi uerè, & ꝓpriè
cōſtiterit, & ꝓbatū fuerit delictū fuiſſe commiſſum,
q̃a hæc cōditio ſi cōmiſerit delictū, uel ſi offenderit,
hoc expoſcit, ut ex p̄dictis poſt Bar, colligitur, & con
ſequenter non ſufficit, filiū, uel principalem fuiſſe in
contumaciā condemnatū, quoniam licet hoc caſu
uerū ſit ipſum fuiſſe condemnatū, nō tamē uerū eſt
ipſum cōmiſiſſe delictū, ſiue offendiſſe: nam ex ficta
confeſſione non probatur uerè delictū fuiſſe cōmiſ-
ſum, uel quē offendiſſe, prout in caſu iſto hæc condi
tio uerè, & ꝓpriè debet adimpleri, ut ſupra: Et ita in
terminis in hoc tertio caſu uidetur cōcludere Bar. in
d. conſi. 116. ponens caſum, quando ſtatuto cautum
eſſet, ꝙ pater teneretur ſoluere pęnā, & bannū pro fi-
lio, ſi filius cōmiſerit maleficiū, & tamen ibi habeba-
tur relatio expreſsè ad ſententiā, & cōdēnationē, di-
cendo bannū, quod nihil aliud importat, quā ſentē-
tiam cōdemnatoriā: Sed ex quo fuit adiecta illa cō-
ditio, ſi delictū cōmiſerit, ea ſola cōditio attenditur,
& facit, ꝙ nō ſufficiat filiū eſſe cōdemnatum ex ficta
cōfeſſione, uerū neceſſe ſit, ut ꝓbatū fuerit uerè deli
ctū fuiſſe cōmiſſum: Hoc idē in terminis uoluit Sali.
in l. ſi filius, C. ne fil. pro pat. poſt Bald. in l. 1. eo. tit. &
dicit hoc uoluiſſe Bart. in d. l. cum filius, ubi hoc etiā
ſentit Ale. & Bar. in d. q. 3. qui dicūt, ꝙ quando ſtatu-
tū non loquitur cōditionaliter, ſed ſimpliciter dicit,
patrē teneri ſoluere condemnationē pro filio, tunc
pater æquiparatur fideiuſſori iudicatū ſolui, ergo cla
rè innuunt ſecus eſſe, itaq; cōcludūt, quando ſtatutū
loqueretur cōditionaliter, ut ꝙ teneretur ſoluere cō
dēnationē ꝓ filio, ſi filius maleficiū cōmiſerit. ¶ Ex
quibus clarè infertur, ꝙ ſi fideiuſſor prompſit ſolue-
re certam pęnā pro aliquo, ſi ille maleficium cōmi-
ſerit, ut ſi offenderit, fideiuſſor non tenebitur, neque
cenſebitur cōdemnatus, ſi principalis ſimpliciter in
contumaciam, & ſic ex ficta confeſſione fuerit con-
demnatus, quoniā talis fideiuſſor non eſt ſimilis fide
iuſſori iudicatum ſolui: Quinimmò hoc arbitror ue-
rum eſſe ex proximè dictis etiam in fortioribus ter-

minis,uidelicet,quando fideiuſſor promiſiſſet ſolue
re condemnationē pro alio ſub conditione,ſi ille cō
miſerit delictū,uel ſi offenderit, ut eſt de mente Bar.
& aliorū in locis præal. & demonſtratur uerum eſſe
arguendo de patre in caſibus propoſitis ad fideiuſſo
rem,prout argumentū procedere præſupponit Bar.
in dictis locis, nam talis obligatio, ſeu promiſſio in
caſibus proximè dictis nō æquiparatur, nec ſimilis ē
promiſſioni iudicatū ſolui, tum quia facta eſt ſub cō
ditione,quæ nō habet relationē ad ſnīam, ſiue iudi-
catū,& præſertim hoc uerū eſt,quādo fideiuſſor ſim
pliciter promiſiſſet ſoluere pęnam ſub conditione,ſi
cōmiſerit delictū,uel ſi offenderit, nō habita relatio
ne principaliter,& expreſsè ad condemnationē, pro
ut eſt in caſu noſtro, tum quia cū in terminis noſtris
fuerit promiſſa certa quātitas, quomodo poteſt hęc
promiſſio propriè dici ſimilis promiſſioni iudicatū
ſolui,quæ ſemper ab initio incertā quantitatem con
tinere dicitur d.l.2.§.incertā:Et ſecundum Bar. Ale.
& alios,in d.l.cū filius,& in d.q.3.ad hoc,ut condem
natio filii, ſiue rei principalis facta in contumaciam
corū præiudicet patri,ſiue fideiuſſori abſq; alio pro-
ceſſu,requiritur,ꝙ illa obligatio,ſiue promiſſio,qua
pater,ſiue fideiuſſor tenetur,propriè ſimilis ſit ꝓmiſ
ſioni iudicatū ſolui,qđ nō poteſt eſſe in caſu noſtro,
videlicet quādo fideiuſſor promiſiſſet certā pœnam
ſimpliciter ſub cōditione,ſi cōmiſerit delictū, uel ſi
offenderit,non aliter habita relatione ad cōdemna-
tionē,& ſic ad iudicatum,uel ad ſententiā:Quinim-
mò etiā quando facta eſſet promiſſio ſub tali condi-
tione, & habita etiā fuiſſet relatio ad condemnatio-
nē,& iudicatū, ea etiā non diceretur propriè ſimilis
promiſſioni iudicatū ſolui,tū quia eſſet facta ſub cō-
ditione,ut eſt de mente Bartoli,Saliceti, Alexandri,
& aliorū,quos ſupra retuli,tum etiā quia promiſſio
iudicatū ſolui ab initio,& prout concipitur, cōtinet
quantitatē incertā,ut dictū eſt,in caſu autem noſtro
quātitatem certā. Vnde cōcludo in terminis noſtris
ipſos fideiuſſores nō poſſe cogi ad ſoluēdū ex eo, ꝙ
principalis fuerit cōdemnatus in contumaciā,& ſic
48 per fictā confeſſionē,&† hoc tāto minus, ſi ageretur
contra eos non tanquā ꝓmiſſores acceſſorios, & fi-
deiuſſores ꝑ prædicta,ſed etiā contra eos tanquā cō-
tra principales,quoniā hoc caſu ficta cōfeſſio,& cō-
tumacia Roberti alterius principalis minus præiudi
caret,per ea,quæ notabiliter uoluit Fel. in c. ſicut di-
gnū de homicid.nu.3.præſupponendo,ꝙ ille,ꝗ opē
tulit,& ille,qui delictū commiſit, tenetur de delicto
de per ſe,& ut principalis,ut cōcludit Bar.in d.l.non
ſolū,§.ſi mandato,ff.de iniur.& in l.in furti,§.ope, ff.
de furtis,Bal.in l.data opera,C.qui accuſare nō poſſ.
& in l.nō ideò minus,ibiq; Salicet.C.de accuſa. Et ta
men ſi principalis,qui delictū cōmiſit,fuerit in con-
tumaciā cōdemnatus,hoc nō nocebit illi,qui opem
tulit,ſecus ſi ille ex ſua uera confeſſione fuiſſet con-
demnatus,ut ibi:faciūt etiā ea,quæ habentur ꝑ Bart.
in d.ſua q.3.& in d.l.cum filius, qui vult, ꝙ quando
plures tenentur,& conueniri poſſunt ut principales,
ſententia lata contra unū ex contumacia illius cæte-
ris non noceat.¶Et quamuis ex præmiſſis manifeſtè
conſtet,adducta in contrarium non obſtare, tamen
etiam ſpecialius hoc demonſtro, & ideò non obſtat
49 primū,quoniā† negatur, ꝙ promiſſio, de qua in in-
ſtrumēto habetur,dicatur propriè ſimilis promiſſio
ni iudicatū ſolui,ut latè ſupra diſputaui. Nec aduer-
ſatur,ꝙ hæc ꝓmiſſio ex iuris diſpoſitione habeat re-
lationem ad iudicatum, & condemnationem, quia
niſi fuerit contra principalem iudicatum, nō poteſt
regulariter agi cōtra fideiuſſorem,l. fideiuſſor, cum
ibi not.authen.præſente,C.de fideiuſſ.& no. in l.fin.
in fi.C.de uſur.rei iu.cum ſi.Quoniā reſpondetur
mo,ꝙ hæc tacita relatio,quæ fit ex iuris diſpoſitio
quoad effectum,de quo quærimus,nō eſt in con
ratione,aliàs.n.ſequeretē, ꝙ ſiue fideiuſſor eſſet a
bitus in contractu,ſiue in iudicio, uidelicet iudica
ſolui,cenſeretur ſemper cōdemnatus,quando pr
cipalis eſſet in contumaciā cōdemnatus, cum ex
ris diſpoſitione regulariter nequeat agi contra fi
iuſſorem etiā adhibitū in contractu,niſi cōtra pri
palem fuerit iudicatū,ut in iuribus ſupra proxime
legatis,& tamen Bar.& omnes uolunt differentia
eſſe inter fideiuſſores iudicatū ſolui, illiſq; ſimile
& alios fideiuſſores ex alia cauſa,quā propter iudic
tū,ut in d.l.cū filius,cū ſi.& colligitur ex iis,quæ no
tabiliter uoluit gl.in d.c.1.de iniur.in 6. & ſupra
tius dictū fuit.¶ Nō obſtat,dū dicebatur,ꝙ hæc p
miſſio in caſu noſtro dicatur iudicialis,quia reſp
deo,ꝙ licet hoc uerū eſſet,nō tamē ſequitur,ꝙ p
cipali condemnato in contumaciam cenſeatur
condemnatus fideiuſſor, nā hoc ſolū proced
deiuſſore iudicatū ſolui,non autem in aliis fi
ribus,qui ex neceſſitate in iudicio adhibentur
fideiuſſor de iudicio ſiſti,quia condemnatio p
palis in contumaciam nō nocet fideiuſſori,u
in terminis in d.c.1.de iniur.in 6. cum ſi.alleg
ea,& maximè in d.l. fi.in fi.C.de uſu. rei iudi.
dictum eſt,in caſu noſtro non fuit facta promiſ
dicatum ſolui, nec illi eſt propriè ſimilis, ergo
50 †Præterea alia eſt iudicialis ſtipulatio prætoria,
eſt iudicialis non prætoria,prima quandoq; inter
nitur, ut ratum ſit iudicium,& reſpicit effectum
tentiæ,qualis eſt illa iudicatum ſolui,quādoq; in
ponitur ratione proceſſus, & inſtantiæ, ut eſt
iudicio ſiſti,ut in l.1.§. iudiciales,& per Paulum
ſtrenſem,& alios in l.1. in princip. ff.de prætor
pulatio. Et in ſtipulatione iudicatum ſolui ſen
lata contra principalem contumacem nocet
ſori, ſed in illa de iudicio ſiſti minimè, ut ha
gloſam in d.c.1.Secunda uerò, quæ dicitur
lis non prætoria, & quæ nihil habet commun
prætoria,& conſequenter cum illa iudicatum
de qua loquitur text. Inſtitutio. de diuiſ. ſtipul
in l.5. in princip. ff. de uerborum obligatio. non
illa,quæ fuit inducta, & expreſsè inuenta ex edi
prætoris mortui, ſed eſt illa, quam iudex ex ſuo m
ro officio ex arbitrio ſibi à lege dato interponi fa
quoties æquitas ſuggerit per illam l. quod ſi ep
ff. de eo, qđ certo loco,ut notabiliter declarat Pa
51 de Caſt.in d.l.5.in prin. & ibi Alex.† Et ita poteſt
pi,& intelligi ſtipulatio, & promiſſio de non of
dendo, de qua nos loquimur, nam hæc non pro
nit, neq; inuenta fuit ex edicto prætoris mortui
interponitur officio iudicis,& ſuperioris iuxta
re cauere, ff. de iuriſdictione omnium iudicum
arbitrio ſibi à lege dato,ut in d.l.iubere cauere
quitate ſuggerente,argum. d.l. quod ſi epheſi,
æquum eſt cauſa euitandi ſcandala, rixaſque, &
fenſiones tollendi, iuxta l.æquiſſimum,cum
tatis, ff. de uſufruct. cum iis, quæ habentur in
de pignorib.iuncto capit. 1. & per totum de tr
& pace, quòd iudex ex officio ſuo poſſit cog
promittendum de non offendendo, ut ibi ha
ergo talis promiſſio quamuis dici poſſit iudic
non tamen dicetur iudicialis prætoria,nec in a
dicetur ſimilis promiſſioni iudicatum ſolui:&
quamuis in illa iudicatum ſolui, ſi principalis
in contumaciam condemnatus, hoc noceat fid
ſori,non tamen hoc erit in huiuſmodi promiſſ
de non offendendo:Et ita tenendum,& conclu
dum eſt. Laus Deo.

SVMMAE.

1 Fideiuſſor alicuius pro certa pœna in caſu, quo ille aliquem offenderet, uel pacem rumperet, quando, & quomodo ad pœnā promiſſam teneatur, principali damnato.

Quid de fideiuſſore permittente ſoluere condemnationem, ſeu id, in quo Titius pro offenſa, uel pace rupta erit condemnatus.

Bar. in l. capitis, ff. de fideiuſſo. declaratur.

De crimine ubi contra aliquem per accuſationem proceditur, quo modo accuſatus conuinci debeat.

Contumacia rei principalis iuncta alijs inditijs, & præſumptionibus, an fideiuſſoribus quoad pœna exactionem noceat.

Contumacia, & inditia in criminalibus poſſunt facere plenam, & legitimam probationem, non tamen ueram.

EPITOME.

Fideiussor in promiſſione de non offendendo ſtipulata non poteſt ad pœnam teneri, neq; cogi ex proceſſu, & banno lato contra reum principalem ratione ſuæ contumaciæ, etiam aliis inditiis, & p̄ſumptionibus concurrentibus.

CONSILIVM CCIII.

Cum res corā uiro eruditiſſimo agatur, paucis me expediā: Cōcludendū eſſe in caſu
1 noſtro de iure affirmo, ꝙ† fideiuſſores nō
teneātur ad pęnā promiſſam in caſu, quo
principalis offenderet, pacēq; rūperet, & hoc per do
ctrinā Bar. Pau. Caſt. Alex. & aliorum communiter,
in l. cū filius, ff. de uerb. obliga. & Bar. in ſua q. 3. inci.
Perūſinæ ciuitatis ſtatuto, & in conſ. 116. inc. ſtatuto
Perūſinæ ciuitatis, & Salic. in l. ſi filius, C. ne fil. ꝓ pat.
& Bal. in l. 1. C. eo. tit. ubi cōcludunt, ꝙ quando quis
promiſit certā pœnā in caſu, quo alius offenderet, uel
pacē rūperet, ad hoc, ut fideiuſſor pęnam ſoluere te-
neatur, requiritur, ꝙ principalis fuerit conuictus de
offenſa, uel pace rupta per ſuā uerā confeſſionē, uel
per alias ueras, & indubitatas probationes, nec ſuffi-
ceret ficta cōfeſſio, uidelicet, ꝙ tāquā cōtumax fue-
rit condemnatus, q̃ contumacia ex forma ſtatutorū
habetur pro confeſſione iuxta ea, quæ habentur per
Bar. in l. abſentem, ff. de pęn. Non ſufficit etiā, ꝙ prin
cipalis aliter fuerit cōdemnatus, atq; cōuictus de de
licto, & offenſa, ſeu pace rupta per inditia, & p̄ſum-
ptiones etiā uiolentas, quoniā & ſi huiuſmodi indi-
tia principali noceant iuxta ea, quæ habentur ꝑ Bart.
in d. l. abſentē, & in l. ſciant cuncti, C. de proba. cum
ſimilibus tamen tertio, & fideiuſſori nō nocēt, ut habetur ꝑ
2 Bar. & alios in locis præalle. † Secus autē eſſet, ſi quis
ut fideiuſſor ꝓmiſiſſet ſoluere condemnationē, ſeu
id, in quo Titius erit cōdemnatus pro offenſa, uel ꝓ
pace rupta, qa tunc talis promiſſio uerè ſimilis ē pro
miſſioni iudicatū ſolui, q̃ committitur nō ſolū con-
tra præſentē, & conuictū, ſed ēt contra abſentem, &
contumacē, l. 1. ff. iudica. ſolui, & habetur per glo. in
c. 1. de iniur. in 6. Et ita ꝑ plures rationes concludit
Bar. in d. conſi. 116. & plura ad propoſitū poſſem alle
gare, q̃ aliàs adduxi in alio conſilio, & poſſunt uide-
ri ea, quæ dixi, in c. 1. de accuſa. de cōfeſſione ficta an
noceat in alia cauſa, & in alia inſtantia etiam ad eun
dem effectū. ¶ Non obſtant aliqua, ſuper quibus ex
aduerſo fit maximū fundamentū, & in primis doctri
na Bar. in l. capitis, ff. de fideiuſſo. quia, ut atteſtatur
ibi Alex. ea doctrina nō reperitur approbata, immò
3 dānata. Secundo poſito, † ꝙ illa eſſet uera, dico, Bar.
ibi loqui de fideiuſſore, qui promiſit pęnā pro offen
ſa, uel pro pace rupta, q̃ fideiuſſor uerè ſimilis eſt fi-
deiuſſori iudicatum ſolui, ut quia expreſsè promiſit
condemnationem, uel pęnā, in qua principalis erit
cōdemnatus, & ſic habita exp̄ſsè relatione ad cōdē-
nationē, ſeu ad iudicatū iuxta ea, q̃ habentur ꝑ Bart.
& doctores communiter in locis ſupra proximè alle
gatis: quo caſu fateor, ꝙ condemnato reo principali
ex ficta cōfeſſione, & ſic ratione cōtumaciæ, fideiuſ-
ſor pōt ad pęnā cōueniri, & ita propriè de huiuſmo-
di fideiuſſore iudicatū ſolui loquitur Bar. in d. l. capi
tis, ut ibi, & hoc eſt uerū de fideiuſſore &c. Tertio re
ſpondeo, ꝙ Bartoldus ibi loquitur, quando principa
lis reus fuit damnatus de delicto ex ueris, & propriis
probationibus, quo caſu omnes fatentur, ꝙ tunc dā-
nato reo poſſunt fideiuſſores exigi, & conueniri ad
pęnam abſq; alio proceſſu, ut habetur per Bart. in d.
l. cum filius, & per alios in locis præalle. & in hoc do
ctores communiter differentiā faciunt quo ad hoc,
ut fideiuſſores poſſint cogi ad ſolutionem pœnæ, an
reus principalis fuerit dānatus ex ueris probationi-
bus, uel ex uera confeſſione, an ex ficta confeſſione,
& ex ꝓbationibus non ueris, & impropriis: Et ꝙ Bar.
in d. l. capitis loquatur, quando reus eſſet damnatus,
& conuictus ex ueris ꝓbationibus, patet tàm ex uer-
bis ſuis, q̃ ex uerbis Pauli Caſt. ibi, qui præſupponūt
illos de familia occiſorū accuſaſſe occiſorē, & ſic fa-
cto eorū illum fuiſſe dānatum, & conſequēter ex ue
4 ris, & legitimis probationibns, quia † ubicunq; de cri
mine contra aliquē proceditur ꝑ uiam accuſationis,
tūc nō poteſt conuinci niſi ꝑ uerā confeſſionem, ue
raſq; probationes iuxta l. ſicuti, C. de qō. & non per
fictā confeſſionē, quia cōtra abſentē per uiam accu-
ſationis procedi non pōt, ut in l. abſentem, ff. de pœ-
nis, & in c. 1. & ꝑ totum, 3. q. 9. ¶ Non aduerſatur ēt,
ꝙ quādo cōtumacia rei eſſet admixta, & iuncta aliis
inditiis, & pręſumptionibus, tūc fideiuſſores poſſent
exigi, & tenerentur ad ſolutionē pœnæ, per plura, q̃
5 pars aduerſa adducit, quoniam reſpondetur † cōtra-
rium eſſe de iure uerius, ut eſt de mente Bar. Alex. &
aliorum, de quibus ſupra, qui concludunt, ꝙ fideiuſ-
ſor non cogitur pęnam ſoluere, quando reus princi-
palis fuit ex ſua ficta confeſſione cōuictus, quia non
poteſt fideiuſſor ad hoc cogi, niſi fuerit cōuictus ex
ueris probationibus: Quæ ratio excludit nō ſolū fi-
ctam cōfeſſionem inductā ex cōtumacia, ſed etiam
alia inditia indubitata, & uiolenta, nā licet illa etiam
in criminalibus dicantur facere legitimā probatio-
nē, ut in d. l. ſciant cuncti, nō tamē ueram, ut omnes
fatētur, & habetur per Bal. in rub. C. de proba. & per
Mod. in rub. extra eo. tit. Præterea doctores, de q̃bus
ſupra, concludentes contumaciā, & ſic fictā confeſ-
ſionē rei principalis non nocere fideiuſſori, qui cer-
tā pęnā promiſit in caſu offenſionis, præſupponunt
hoc etiā habere locū, quando cum contumacia rei
alia quoq; inditia, & alia præſumptiones concurre-
rent, nā loquuntur etiā, quādo de crimine cōtra reū
principalē fuiſſet proceſſum ꝑ uiam inquiſitionis, ut
ex eorū uerbis infertur, & neceſſario colligitur, cum
loquantur, quando de crimine cōtra reū principalē
abſentem, & cōtumacē eſſet ꝓceſſum, & conſequē-
ter ꝑ uiā inquiſitionis, quoniā per uiā accuſationis
contra abſentē procedi nō poteſt, d. l. abſentem, & ꝑ
totū, 3. q. 9. & ita Bart. in d. conſi. 116. format caſum,
quando per uiam inquiſitionis proceſſum fuiſſet: Ex
quibus ſequitur, ꝙ etiam concurrentibus aliis indi-
tiis, & præſumptionibus contumacia rei principalis
fideiuſſori non nocet, quia de crimine nō poteſt cō-
tra aliquem inquiri, niſi præcedēte fama publica, &
pręcedentibus inditiis legitimis, c. qualiter, & quan-
do, il 2. de accuſa. & omnibus hoc uerum eſſe con-
ſtat, ut habetur per Bart. in l. ex lege, §. publico, ff. de
adulteriis. ¶ Nec obſtat id, quod dicit Bart. in d. l. ab-
ſentem, in 3. q. concludendo, contumaciam, quæ ex
forma ſtatutorū pro cōfeſſione habetur, eſſe plenā,
6 & legitimam probationē, quia reſpondetur, ꝙ† con
tumacia, quæ habetur pro cōfeſſione, & cenſetur fi-
cta confeſſio, ut ibi dicit Bar. dicitur facere plenā, &